

§ 53 kan vi slutte os til, men de er maaske ikke strengt nødvendige. Dog kan det være heldigt at faa slaaet fast i Grundloven, hvorledes Forholdet skal være, hvis der kommer Uoverensstemmelse paa disse Punkter, henholdsvis imellem Regeringen og Rigsdagen og imellem Rigsdagens to Ting. Men for øvrigt har jo Venstres Opfattelse paa disse Punkter sejret, og jeg tror, ingen i Fremtiden vilde vove at prøve paa at omstyrte den Sejr, Venstre har vundet her, selv om vi ikke forandrer disse Grundlovsparagraffer.

Alt i alt maa det siges, at det Forslag, Regeringen har fremsat, er et overmaade helstøbt Forslag, og jeg ønsker paa mit Partis Vegne Regeringen til Lykke med, at den har været i Stand til enig og samlet at forelægge et saa gennemdemokratiske Forslag, som dette er. Jeg tilsiger Regeringen mit Partis kraftigste Støtte til Opnaaelsen af et Resultat paa det Grundlag, som foreligger.

Konseilspræsidenten sluttede sin Tale forleden Dag med at udtale Ønsket om, at Rigsdagens Medlemmer under Behandlingen af denne for vort Folk saa store og betydningsfulde Sag mere maatte føle sig som Nationens Repræsentanter end som Partigængere. Jeg slutter mig ganske til disse Ord, og jeg giver paa Venstres Vegne Tilsagn om en fuldt ud loyal Forhandling med alle dem, der ønsker at være med til at løse dette Spørgsmaal paa det foreliggende Grundlag.

Borgbjerg: Den højtærede Konseilspræsident sluttede den Tale, hvormed han i Onsdags fremsatte dette Forslag, med de Ord, at dette Forslag efter hans Mening ikke blot var en Grundlovsrevision i Juni-Grundlovens Aand, men at det endog gik videre end Juni-Grundloven. Deri kan jeg ikke være enig, med den højtærede Konseilspræsident. Han nævnedes ganske vist Valgrettens Udvidelse til Kvinder og til de 25-aarige, og det maa man erkende er Fremskridt i Sammenligning med Juni-Grundloven, men det er Fremskridt af en særlig Art. Det gælder i hvert Fald for Kvinders Vedkommende. I 1848 var der ingen Partier, der overhovedet tænkte sig Muligheden af Kvinders politiske Valgret og Valgbarhed. I dette Aar, 1912, tænker ikke blot alle Partier sig Muligheden deraf, men der bliver neppe nogen Tvist om dette Spørgsmaal. Altsaa, der er en forskellig Aand, en forskellig Tankegang i 1848 og i 1912. Paa dette Fremskridt kan et Forslags demokratiske Støbning altsaa ikke

maales. Der var maaske i 1848 kun een Mand her i Landet, der ønskede Kvinden politisk Valgret og Valgbarhed: det var Socialdemokraten Frøderik Dreyer.

Hvad derimod de Spørgsmaal, der er de afgørende for, om en Forfatning er demokratisk eller ikke demokratisk, angaar, gaar efter min Mening det foreliggende Forslag ikke saa vidt som Juni-Grundloven, nemlig de to Spørgsmaal om Valgrettens Almindelighed og om Valgrettens Lighed. Det nye Landsting, der vil fremkomme, hvis Regeringens Forslag gaar igennem, hviler ikke paa fuldt ud almindelig Valgret, thi den nuværende Valgret til Kommunalbestyrelserne er ikke fuldt ud almindelig. Jeg havde, da jeg forelagde Socialdemokraternes Forfatningsforslag forleden Dag ledsaget af et Forslag om en Reform af den kommunale Valgret, Lejlighed til at fremdrage de Tal, der klart viser, at den nuværende kommunale Valgret ikke er fuldt ud almindelig. Her i København udelukkes omtrent Halvdelen af dem, der i øvrigt vilde være valgberettigede i Kommunen, fra den kommunale Valgret paa Grund af Kravene om Skatteydelse, om betalt Skat og paa Grund af Opholdsbestemmelsen. I Provinserne udelukkes omkring ved en Trediedel og paa Landet omkring ved en Fjerdedel derfra. Men jeg skal samtidig erkende, at disse indskrænkende Bestemmelser af den kommunale Valgret grundlovfæstes ikke ved det foreliggende Forslag, de kan forandres ved almindelig Lov. Juni-Grundloven gennemførte desuden rundt haandtet, redeligt til alle Sider, Valgrettens absolutte Lighed. I det Budskab, hvormed Marts-Ministeriet forelagde Udskast til Grundloven, betonedes ikke blot Frihedens, men ogsaa Lighedens Princip meget stærkt. Juni-Grundlovens bærende Tanke var, at Vælgerkorpset til Landsting og Folketing skulde være det samme. Men dette gælder ikke om det her foreliggende Forslag. Vælgerkorpset til de to Ting er her forskelligt. Maa jeg pege paa nogle Punkter, hvor Grundlaget for det kommende Landsting, hvis Regeringens Forslag gaar igennem, ikke fuldt ud i demokratisk Henseende staar Maalt med Juni-Grundloven. Jeg peger paa, at de ganske smaa Landkommuner faar en alt for stor Indflydelse i Forhold til de større. Det samme gælder de smaa Købstæder i Forhold til de større. Lad mig tage Aarhus Amtsrådskræds. Hvis man gennemgaar Kommunernes Folketal efter Statistisk Tabelværk, vil man finde, at de 9 mindste